

[illegible]

glas zmaja

Številka 4
APRIL 1986, leto XXI



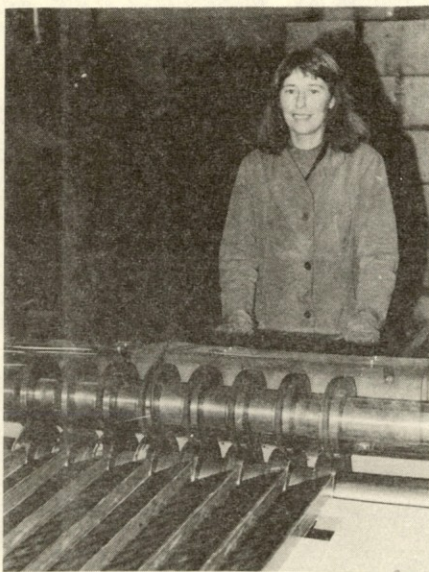
Se bomo letos obnašali bolj odgovorno do predpisanega in dogovorjenega

Zadnji teden v februarju smo potrjevali zaključni račun. In kakšna je končna številka?

TOZD Baterije Ljubljana blizu 120.000.000 din izgube, TOZD Specialne baterije skoraj 70.000.000 din izgube. Poslovni rezultati DO Zmaj torej niso zadovoljivi. Vzrokov, ki so vplivali na slab rezultat je več. Posledica pa je, da so osebni dohodki v povprečju močno zaostajali za povprečjem republike in SOZD-a. Temu pa je sledila visoka fluktuacija strokovnih kadrov.

Današnja bitka za stabilizacijo še posebno zahteva strokovnost, politično razgledanost in odločnost v stališčih vseh strokovnih delavcev, pa naj sodelujejo pri pripravljanju predpisov ali njihovem izvrševanju, nasvetih ali uveljavljanju sankcij.

Danes smo v stanju, ko pretirana prisotnost večkrat "nezdravih"



Rezanje potiskanih plošč na škarih na trakove in kasneje na ploščice, ki jih nato oblikujemo v kovinske plašče za baterije R 14 in R 20

kompromisov, običajno "pravno" argumentiranih, ogroža normalno graditev sedanjim pogojem in potrebam odgovarjajočega pravnega reda. Današnji čas zahteva veliko odločnosti, mnogo poguma, sposobnosti in prednosti, da bomo obvladali neskladja, ki rušijo ravnotežje razvojnih komponent in pretijo z zastojem tako v ekonomskem, političnem in družbenem razvoju sploh.

Kakšne strokovne delavce potrebujemo?

Za sodišča, vsaj za redna, razmeroma zelo natančno vemo, kakšne sodnike potrebujemo. Tudi za opravljanje drugih klasičnih proizvodnih nalog lahko dokaj jasno opredelimo obseg znanja začetnikov in smeri njihovega izobraževanja. Samoupravno sodstvo, predvsem sodišča združene dela, so si tudi že pridobila toliko izkušenj, da jim ni težko opisati, po kakšnem programu naj bi se usposabljal njihov sodnik.

Takoj, ko se dotaknemo vprašanja kaj mora na svojem strokovnem področju vedeti in znati pravnik, ki dela v gospodarstvu, se stvari precej zapletejo. Če nanašamo samo nekaj misli iz razprav o izobraževanju pravnikov, so bile zahteve približno take: na normativnem področju pravniški, povedano s prispodobno, ne bi smeli graditi barak, temveč le palače; pravnikom, ki delajo v zunanje trgovinskih organizacijah bi morali omogočiti podrobno poznavanje drugih pravnih sistemov, da bi lahko suvereno pripravljali ali obravnavali pogodbe s tujimi partnerji.

Motiti se je človeško, a v zmoti vztrajati je satansko.

Torej redno izobraževanje vseh strokovnih delavcev mora biti vodilo vsakemu in vsem.

Spremembe izhajajo iz sedanjih razmer.

Znova gre povdariti: vse bolj kot doslej naj bi zakon pravic postal tudi zakon dolžnosti in odgovornosti, kor prav tako neizogibnih sestavin medsebojnih delovnih razmerij delavcev v združenem delu. Zato pa je seveda pred delavci v slehernem delovnem okolju naloga, da uskladijo svoje delovanje z zakonskimi določili.

Pri tem delu - kot vedno - ne bo mogoče mimo strokovnih zagat pa še manj mimo vprašanj, na katera pa bo dobro čimprej izoblikovati kar najbolj jasne in nedvoumne odgovore. Zato bo seveda še kako prav, da se strokovne moči vseh vrst, torej pripravljalci gradiv za samoupravne organe pravočasno in temeljito /ne le/ seznanijo s spremembami in dopolnitvami zakonskih besedil, hkrati z njimi pa natančno preučijo delovne razmere v okolju, za katere je koristno in nujno vpeljati novosti, kakor jih dovoljujejo ali narekujejo zakonske določbe.

V preteklem letu smo uveljavili nov način vrednotenja del in nalog. Dodatno smo začeli v večji meri pospeševati učinkovitost dela kreativnih kadrov. Motiviranje oz. stimuliranje za delo se je torej začelo. Manjka jo samo še dobri poslovni rezultati.

Pa naj končam z besedami glavnega direktorja, ki jih je podal v intervjuju za naše glasilo: "Predvsem je pomembno, da je treba vsak dogovor ali sklep izpeljati in ne izpeljevati, uresničiti in ne uresničevati."

dh

Lepote slovenskih vasi

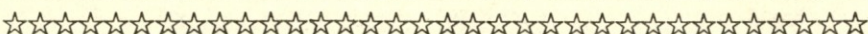
Pod tem naslovom je Darinka Kladnik lani objavljala feljton v Dnevniku in zapisala, da je v Šentvidu pri Stični še več arhitekturno zanimivih hiš in te so v glavnem v najstarejšem delu vasi, Starem trgu okrog cerkve Sv. Roka in pokopališča ob cerkvi. Ko se je sprehajala po vasi s fotoreporterjem Marjanom Cigličem, je zapisala v Dnevniku 12. novembra tudi tole:

"Čisto slučajno pa sva zavila na dvorišče tovarne Iskra, industrije baterij, Tozd Specialne baterije. Kar ostrmela sva nad imenitnostjo dvorišča." Direktor TOZD-a Jože Hren jima je tedaj povedal: "Stavba, v kateri smo, ni spomeniško zaščiten. Bo pa ostala še nekaj časa takšna kot je in dvorišče tudi. Vzdržujemo vse, kolikor pač moremo, nimamo pa nobenih uničevalnih namenov. Tja do leta 1990 bo ta del ostal nespremenjen."

V 21. nadaljevanju feljtona sta bili poleg teksta objavljeni še dve fotografiji in sicer parkovni del z okroglim vodometom ter detajl z vrat, ki vodijo v upravni del - ključavnica s kljuko v obliki roke in velikim ključem.

Tudi mi, ki se pogosto ali celo dnevno gibljemo v tem okolju, marsikaj spregledamo takšne navednosti, kot jih opazi slučajni obiskovalec s smislom za lepoto in občudovanjem številni zanimivosti.

Slovenija

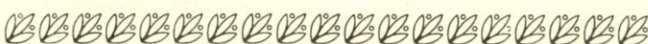


Vsem bralcem glasila čestitamo za delavski praznik



1. maj

Uredništvo



Dobimo se v Šentvidu v soboto 24. maja



Letošnje jubilejno leto TOZD Specialne baterije ob 30 letnici obstoja bomo obeležili z nekaterimi manifestacijami, še posebej pa bomo proslavili datum ustanovitve obrata Zmaj izpred 30 let na osnovi sklepa delavskega sveta tovarne ZMAJ dne 25. maja 1957.



Na dvorišču TOZD Specialne baterije v Šentvidu pri Stični vodi pot skozi parkovni del, ki povezuje upravno zgradbo s proizvodnimi poslopji.

Predvideno je, da bo glavna proslava v Šentvidu pri Stični v okviru tovarniških prostorov v soboto 24. maja letos s pričetkom ob 11. uri. Poleg priložnostnega umetniškega programa bodo podeljena še priznanja jubilarom dela za 10, 20 in 30 letno delovno dobo ter posebna priznanja delovne organizacije.

Po končani proslavi pa bo še piknik na vrtu tovarne. Odhod iz Ljubljane bo z avtobusi izpred hale TIVOLI /parkirni prostor/ ob 9.30 uri. Sicer pa boste o vsem še pravočasno obveščeni.

NA PRIJETNO SNIDENJE !!!

z naslovne strani

Čudovit vrt z ribnikom v ospredju v TOZD Specialne baterije v Šentvidu pri Stični sicer ni bil v mesecu aprilu, ko je nastal posnetek, kaj dosti spomladansko privlačen. Upajmo pa in kar si tudi močno želimo, da se bo razbohotil v sončnem dnevu 24. maja in nam ponudil svoje bogato razkošje, ko se bomo po proslavi ob 30 letnici obstoja tega obrata zbrali delavci ZMAJA kar "na domačem vrtu".



ZAVOD ZA KULTURO IN
IZOBRAŽEVANJE GROSUPLJE
SLOVENIJA

Analiza nesreč pri delu v lanskem letu

V zvezi z nesrečami se v praksi večkrat poslužujemo pregovora "kdor dela ta greši", vendar te besede lahko vzamemo le kot olajševalno okolnost.

V preteklem letu je služba za varstvo pri delu izdelala statistično poročilo nesreč pri delu, iz katerega je razvidno, da je število nesreč v primerjavi z letom 1984 rahlo naraslo. V letu 1984 smo zabeležili 20, v letu 1985 pa 22 nesreč. Iz evidence je razvidno, da je število nesreč vedno največje v I. kvartalu tekočega leta tako pri nesrečah pri delu kot nesrečah na poti na delo in na poti z dela. Pogostost nesreč na poti z dela ali na delo je večja predvsem zaradi zimskega časa, poledenelih cest, dvorišč, omejitve uporabe osebnih vozil za prevoz na delo ter z dela ter gneče pri uporabi javnega prevoza, padci iz avtobusov, stiski prstov pri vratih in podobno.

V prilogi so številke o gibanju nesreč pri delu ter pogostosti in resnosti teh poškodb, tako da poseben komentar ni potreben. Drugi elementi, ki jih ni mogoče razbrati iz priloge, se nanašajo na celo delovno organizacijo z navedbo TOZD ki odstopajo od povprečja DO:

- vsakih 121,7 delovnih ur pride do nesreče pri delu,
- za nadomestilo osebnega dohodka zaradi odsotnosti z dela oz. nesreče pri delu je izplačano približno 531.033,- din,
- v TOZD Baterije se je poškodovalo 7 moških in 8 žensk, v TOZD Specialne baterije 2 moška in 1 ženska in v delovni skupnosti 3 moški in 1 ženska,
- povprečna starost poškodovanih delavcev je 37 let,

- njih delavčev je 37 let,
- največ se poškodujejo delavci v starosti 30 - 40 let,
- najbolj kritična ura za poškodbe je zjutraj med 6. in 8. uro in 11. ter 13. uro,
- najbolj kritični dnevi za poškodbe so ponedeljek in konec delovnega tedna četrtek in petek. Ob takih dnevih so delavci najmanj skoncentrirani na delo (dnevi po vikendu, konec delovnega tedna),
- najbolj kritični meseci za poškodbe so januar (vpliv vremenskih razmer), september (zmanjšana koncentracija po dopustih) in april (največji obseg dela),
- kritični dnevi v mesecu so med 1. in 10. ter 23. in 30.,
- hujša telesna poškodba je bila ena (padec okenskega krila) v DSSS zaradi slabega mehanizma, ki uravnava pomik okenskega krila,
- največkrat se poškodujejo kvalificirani delavci in drugi strokovni kader, delavci z osnovno šolo in delavci z nepopolno osnovno šolo,
- največkrat se poškodujejo delavci, ki imajo 1 - 4 leta delovnih izkušenj, sledijo delavci do 1 leta delovnih izkušenj in ostalo, v skladu z delovnimi izkušnjami (več izkušenj manj poškodb).

Kategorizacija nesreč:

- Oblika nesreče:
1. razna stisnjenja
 2. udarci ob predmete

3. opekline /vroče snovi, mat., kemikalije/
4. tujki
5. vrezi
6. padci oseb
7. udarci predmetov

Vzrok poškodbe:

1. delo proti predpisom
2. malomarnost do varstva pri delu
3. neprevidnost
4. neuporaba osebnih zaščitnih sredstev
5. neurejeni delovni prostori
6. slab tehnološki postopek
7. neurejene transportne poti
8. nezaščitljive delovne priprave in naprave.

vzrok - materialni povzročitelj:

1. delovne priprave
2. drobci
3. ročno orodje
4. razne kemične snovi
5. predmeti dela
6. poledenele ceste.

Opozoriti je treba, da je to le peščica podatkov, ki jih daje analiza nesreč pri delu in na katere morajo biti pozorni prav vsi delavci. Povdariti je treba, da je pogostost in resnost nesreč v TOZD Specialne baterije v primerjavi s TOZD Baterije izredno majhna. Povedati pa je treba, da je v TOZD Baterije tudi večje število zaposlenih in večja stopnja mehanizacije, kar gotovo vpliva na večje število nesreč pri delu, čeprav so delovni pogoji v Ljubljani znatno boljši.

Organiziranje in ureditev varstva pri delu ne sme sloneti samo na strokovnih službah in njihovih sodelavcih, temveč je treba osnove graditi že pri samih delavcih, jih vzgajati, poučevati in prepričati, kaj je upoštevanje predpisov iz varstva pri delu, navodila strokovnih služb in neposrednih vodij ter predvsem skrb za lastno varnost, saj je varstvo pri delu temeljna in osnovna dejavnost vsakega proizvodnega ali drugega organiziranega procesa.

Matjaž Pungartnik

Legenda izračuna:

RESNOST = $\frac{\text{izgubljeni dnevi}}{\text{število nesreč}}$
= /št. izg. dni na nesrečo/

POGOSTNOST = $\frac{\text{št. nesreč} \times 100}{\text{povpr. št. zaposl.}}$
= /št. nesreč na 100 zaposl./

TOZD	Povprečno št. zaposlenih	Štev. vseh nesr.	Štev. izgub. del. dni	Štev. vseh izgub. del. ur	Štev. nesr. na d. mestu	Štev. izgub. d. dni	Štev. izgub. d. ur	Štev. nesr. na poti	Štev. izgub. d. dni	Štev. izgub. d. ur	Resnost		Pogostnost	
											Skupaj	Na delu	Skupaj	Na delu
DSSS	96	4	45	372	2	16	128	2	29	244	11,2	8	4,2	2,1
TOZD I.	218	15	207	1656	13	184	1472	2	23	184	13,8	14,1	6,9	6
TOZD II.	137	3	85	765	3	85	765	-	-	-	28,3	28,3	2,1	2,1
PO	451	22	337	2793	18	285	2365	4	52	428	15,3	15,8	4,9	4



TOZD Specialne baterije
Šentvid pri Stični

M. Mayer

3

Spomini na čas tridesetih let

KAKO SO PRVIČ V PEČI ŽGALI OGLJENE ELEKTRODE

Na pomlad leta 1957 je bilo jugoslovansko tržišče izredno zasičeno z uvoženimi elektrodami za kino projektorje, še vedno pa velik odpor kupcev do Zmajevih novih proizvodov. Zato so se razveselili prvega naročila iz Grčije za 5.000 parov elektrod. Istočasno je bilo veliko zanimanje za elektrode za žlebljenje in patent zanje so za eno leto prijavili Patentnemu uradu. S trditvijo, "da smo prvi, ki izdelujemo te elektrode", so potekali razgovori o možni prodaji v vzhodnoevropske države preko Instituta za metalne konstrukcije v Ljubljani.

V šentviškem obratu so pod vodstvom šefa kapitalne izgradnje Mundo pospešeno gradili dve kombinirani peči za žganje elektrod. Bolj so se zidarska dela približevala h koncu, bolj je naraščala nestrpnost, kako bosta peči delovali. Nestrpen pa je bil tudi takratni mojster oddelka Kalan, ki je že težko čakal srečnega trenutka, ko naj bi zložil elektrode v peč. Predno pa opišemo prvi preizkus delovanja peči kot otvoritveni "dogodek", si ogledajmo zanimivosti iz predpisanega tehnološkega postopka.

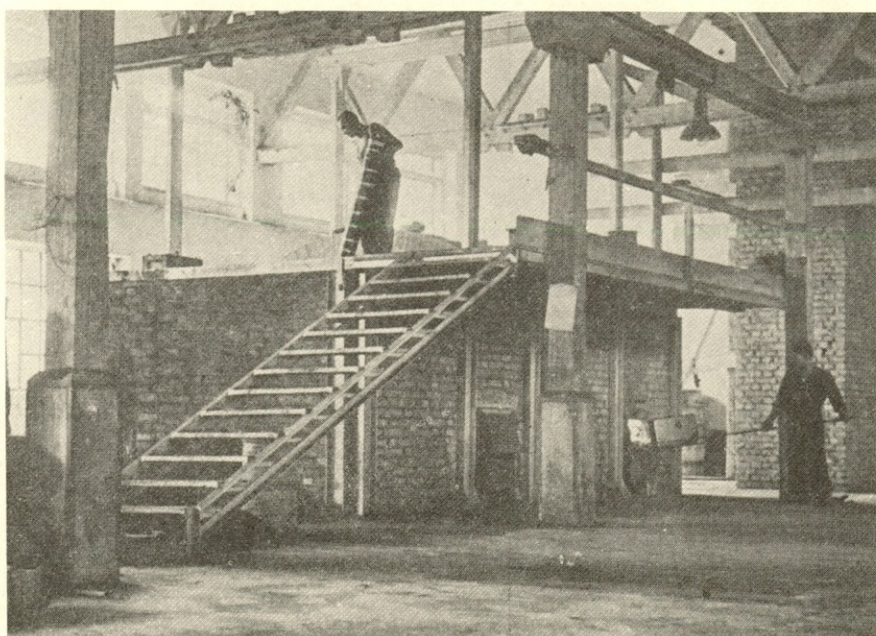
Elektrode različnih dolžin od 200 do 450 mm so na horizontalni stiskalnici s pritiskom 800 ton stiskali iz blokov valjaste oblike, ki so jih iz zgnetene mase v kotalniku komprimirali in ogrevali na 110 stopinj v elektro - tunelski peči. Iztiskane elektrode različnih profilov glede na namen uporabe so takoj poravnali in jih zložili na police, kjer so se ohladile in strdile. Še rahlo tople so potem povezali v snope, jih zavili v ovojni papir in povezali s konopljeno vrstico. Tako pripravljene snope za žganje so transportirali do peči.

Peč imenovana komorna, je imela koristno prostornino 3 kubične metre, za ogrevanje pa so upo-

rabljali generatorski plin. V peči je bilo možno doseči največ 1450 stopinj. Na dno komore so najprej nasuli 15 do 20 centimetrov debelo plast livarskega koksa, nanj pa položili ovojni papir. Na to osnovo so navpično postavili povezane snope elektrod oddaljene od stene najmanj 150 mm. Ves prostor so zasuili zopet z livarskim koksom tako, da je bila vrhnja plast debela do 20 cm in ki je morala biti iz debelejšje granulacije, da so plini, ki so nastajali pri hlapevanju veziva, katrana in katranske smole lahko nemoteno izstopali. Za predgrevanje je bilo potrebnih 60 ur, kasneje pa le 48 ur zato, ker so drugo peč predgrevali z odvodnimi dimnimi plini iz prve peči, ki so pri vstopu v dimni kanal imeli temperaturo še vedno 1250 stopinj in so jih po posebnem kanalnem sistemu dovajali do druge napolnjene komore. Tako so dosegli večjo ekonomičnost ter brezplamensko predgrevanje.

Na vrhnjo plast livarskega koksa so položili šamotno opeko z vmesnimi presledki in končno pokrili peč s pokrovom.

V času predgrevanja je temperatura dosegla 1000 stopinj, nakar



Vlaganje elektrod v peč. Slika iz leta 1957 v obratu Šentvid.

so prižgali plin s polnim plamenom. Na temperaturi 1300 stopinj se je pričel obžig elektrod in trajal enakomerno 24 ur in tedaj so ostanki katrana in katranske smole v celoti grafitirali. Da bi se nadziral obžig, so bile v peči vgrajene line in vanje nameščeni Segerjevi stožci različnih števil in tako dosežena dovolj točna kontrola temperature.

Ko je bil obžig končan, so peč ugasnili, takoj pa začeli z odvodnimi plini predgrevati naslednjo peč. Ugasla peč se je sama od sebe ohlajevala do 500 stopinj, potem pa ohlajevanje pospešili z vpihavanjem svežega zraka. Celoten postopek hlajenja je trajal približno 16 ur in ko je temperatura padla na 200 stopinj, so odstranili komorni pokrov in začeli prazniti peč. Žgane elektrode so transportirali v poseben oddelek v dokončno obdelavo. Kotalničar, ravnalec, vezalec v snope, vlagalec, žgalec in zidar-šamotar pa je le nekaj zanimivih nazivov priučenih delavcev v takratnem elektrodnem oddelku.

Končno je napočil dan, ko je Munda odredil, da podžgejo peč za predgrevanje. Nekaj delavcev, ki so zaključili zadnja opravila pri polnitvi, je obstalo v krogu, pridružila pa sta se jim mojster Kalan in upravnik Brulc. Sem in tja je padla kaka beseda, vsi pa so zvedavo gledali, kaj se bo zgodilo. To je opazil Munda, stopil do Brulca in s prstom pokazal navzgor proti ostrešju:

"Tovariš Brulc, ali vidite tisti leseni tram?"

Podatki iz prospekta leta 1957

"Vidim, pa kaj..." mu je odvrnil Brulc.

"Če peč ne bo delala, bom visel tam gori."

Nihče od prisotnih se ni nasmehnil, le spogledali so se. Kajti, kdor je takrat videl zagnanost šefa kapitalne izgradnje in spremljal njegovo delo pri gradnji peči, v njegovo izjavo niti najmanj ni podvomil.

Potem je Munda izbral tri najboljše delavce za kurjače ter jih osebno nadzoroval. Niti z besedo ni nihče oporekal njegovim navodilom, pač pa so poslušno in ubogljivo kurili tako, da so se stene pričele režati od velikih razpok. Vse noči je vodja gradnje dežural z delavci, medtem pa so porabili več vreč šamotne moke, s katero so polnili velike razpoke v peči.

Prva serija elektrod je izpadla zelo slabo, saj so bile pretirano žgane. Šele po štirih letih izkušenj se je zmanjšal izmet na 20 od prvotnih 80 odstotkov.

PONOSNI NA USPEHE OB 30 LETNICI ZMAJA

V letu 1957 delavci Zmaja še niso poznali zgodovine svoje tovarne do tolikšnih podrobnosti, kolikor zanje vemo danes. Vedeli niso niti to, da se je tovarna baterij HYDRA preimenovala v ZMAJ 19. avgusta 1926. leta, saj so 30 letnico obstoja obeležili z izdajo Biltena, ki je datiran z 22. julijem 1957.

Da si bomo bolje predstavljali, kolikšen pomen je takratno vodstvo tovarne prisojalo novim

proizvodnim programom in še zlasti ogljenogرافitnim izdelkom v novem šentviškem obratu, omenimo direktorja Stanka Petelina, ki je v Biltenu med drugim zapisal:

"V teku zadnjega leta smo osvojili proizvodnjo nekaterih ogljenih izdelkov na primer ogljenih elektrod za kopiranje, ogljenih elektrod za kino projektorje, ogljenih elektrod za žlebljenje, nekaterih vrst ogljenih krtačk itd. Če letošnja prodaja teh proizvodov ne bo posebno velika in bo precej manjša, kot pa je bila planirana, ta proizvodnja predstavlja bodočnost za našo tovarno. Skoraj nihče v našem kolektivu ne dvomi, da ne bo proizvodnja ogljenih izdelkov čez nekaj let po svoji vrednosti in rentabilnosti na prvem mestu."

Takšen pogled na perspektivo Zmaja je direktor s svojimi sodelavci naslanjal na širše uspehe in razvojne dosežke zadnjih nekaj let. Zato je nadaljeval:

"Skoro neverjetno je, da je tovarna napravila tak razvoj skoraj brez strokovnega kadra. Pred petimi leti ni bilo v tovarni niti enega inženirja, prav tako pa tudi ni imela potrebnega kadra v samem obratu. Ves kader, ki ga ima tovarna danes, je bil vzgojen v teh petih letih bodisi s tečajji, bodisi s sprejemom v službo mladih inženirjev in štipendiranjem bodočih inženirjev. Danes imamo v tovarni sedem inženirjev kemije, strojništva in elektrotehnike ter preko 20 tehnikov in kvalificiranih delavcev. Poleg tega imamo še

Dimenzije KINO ELEKTROD, bakrene
Sizes for cinema light coppered carbon

ELEKTRODE ZA GRAFIČNO industrijo
Electrodes for graphic purposes

ELEKTRODE ZA ŽLEBLJENJE METALA,
bakrene okrogle
Electrodes (coppered round) for grooving the metal

ELEKTRODE ZA ŽLEBLJENJE METALA,
eliptične
Electrodes (elliptic) for grooving the metal

HIP ϕ 9 $\times$ 355
HIP ϕ 8 $\times$ 355
HIP ϕ 7 $\times$ 355

HIN ϕ 8 $\times$ 230
HIN ϕ 7 $\times$ 230
HIN ϕ 6 $\times$ 230

LIC ϕ 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22
dolžina individualna do 500 mm
length individual up to 500 mm

ϕ 10 $\times$ 300
 ϕ 9 $\times$ 300
 ϕ 8 $\times$ 300
 ϕ 7 $\times$ 300
 ϕ 6 $\times$ 300

ϕ 6 $\times$ 14 $\times$ 300
 ϕ 6 $\times$ 18 $\times$ 300

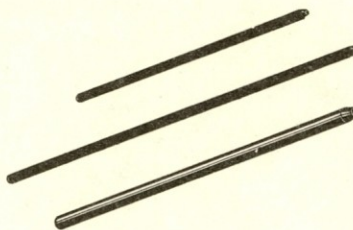
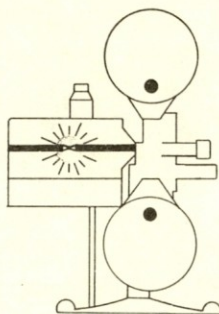
iz vrst bivših delavk izvežban vodilni kader v vseh štirih obratih. Omeniti moramo še, da pred petimi leti v tovarni kljub enostavni in mali proizvodnji skoro ni bilo nikake evidence in obratne kontrole. Po večletnih naporih smo do danes le uspeli organizirati tako evidenco kakor tudi obratno kontrolo, čeprav so v tem pogledu še precejšnje pomanjkljivosti. Da to delo ni bilo tako enostavno, se najbolje vidi iz tega, da smo imeli pred petimi leti komaj okrog 50 norm medtem, ko jih imamo sedaj že okrog 900."

Brez dvoma je ZMAJ v proizvodnem, razvojnem in kadrovskem pogledu upravičeno beležil ogromen napredek v zadnjih petih letih in takšnega prikazoval tudi navzven. Znotraj tovarniških zidov pa so potekali hudi spopadi s posameznimi problemi, katerim so botrovali poslabšani medsebojni odnosi.

OBČUTNE DENARNE KAZNI ZA NEUČINKOVITO DELO

Do poletja 1957 so v Šentvidu adaptirali kartonažni oddelek. Porušili so steno v prostoru podaljška lakirnice /ki naj bi se kmalu preselila v Ljubljano/ in tako pridobili večjo delovno površino, uvedli pa tudi kontrolorja z nalogo, da pregleda in odgovarja za kakovost vsega materiala namenjenega za ljubljanski ZMAJ. Uredili so še garderobe in določili prostor za zabojarino. V galvanskem oddelku so imeli proste zmogljivosti, zato so intenzivno iskali zunanja naročila. Galvanizer Borštinar Vinko pa se je iz Kranja preselil v Šentvid in Upravni odbor mu je namenil denarno pomoč za selitev. Zaradi večizemskega dela pri žganju elektrod so pridobili še četrtega kurjača peči.

V maju je bilo ugotovljeno, da so plače delavcev v Šentvidu viš-



je kot v Ljubljani, zato so bile sporazumno z delavci zvišane norme. Ker je bilo pričakovati večja naročila v drugem polletju, so morali delavci in uslužbenci po sklepu Upravnega odbora izkoristiti letni dopust najkasneje do 1. avgusta. V nasprotnem primeru zapade in nihče ne more uveljaviti nikakršnega denarnega nadomestila.

Povpraševanje po zmajevih ogljenih elektrodah pa je kljub nasičenosti tržišča postopoma naraščalo. Še zlasti so bile zanimive elektrode za žlebljenje in zato so predstavniki Zmaja obiskovali številne interesente in pri njih izvajali praktične demonstracije.

Kako povečati proizvodnjo, produktivnost in kvaliteto, je bilo stalno vprašanje na rednih tedenskih sejah Upravnega odbora, ki se je soočal s kasnitvijo rokov za izpolnjevanje nalog. Že v marcu je bila izpostavljena ostra kritika, da vertikalna stiskalnica še ni gotova, čeprav je rok že potekel. Tudi horizontalna stiskalnica kasni, da pa so roki prekratki, je bilo slišati v opravičilo. Zaradi okvare stroja pri elektrodah delavci niso dosegli norme, zato jim je bil za marec priznan dodatek. Postavljena je bila zahteva, da se uvozi kemikalije iz Nemčije in da bi tako dosegli boljšo kvaliteto elektrod. Na poletje so ugotavljali, da je organizacija dela v elektrodnem oddelku izredno slaba in skoraj nevzdržno stanje strojnega parka.

V letu 1957 so v tovarni ZMAJ izdali zelo obsežen in bogat prospekt v obliki podolgovate knjižice in na reprezentativen način prikazali svoj proizvodni program, med katerim so tudi ogljenografitni izdelki še zlasti elektrode za kino projektorje.

Kaznovanje delavcev v tem obdobju ni bilo redko in kaj rado se je udarilo po žepu tudi v primeru, če delavka ni pazila na čistočo, je bila kaznovana "na licu mesta" z denarno kaznijo. O tem je konkretno sklepal Upravni odbor 13. junija in je veljalo za vse delavke. Seveda pa takšno kaznovanje ni bilo namenjeno le nižjemu kadru. Segalo je tudi višje, celo do najvišjega uslužbenca v Zmaju.

Komaj dobro je minilo proslavljanje 30 letnice Zmaja v okviru Dneva vstaje 22. julija, že so bili znani predlogi, da se kaznuje 7 visokih uslužbencev, njihovo pritožbo pa je obravnaval Upravni odbor 31. julija in jo zavrnil kot neutemeljeno.

Potem je prišlo do izredne seje 5. avgusta 1957 in tedaj je Upravni odbor dokončno sprejel sklep, da se kaznuje 7 uslužbencev iz tehničnega vodstva, laboratorija in komercialne vključno direktorja zaradi slabega dela z 10 odstotnim znižanjem plač za nedoločeno dobo. Utemeljitev je bila podana v štirih točkah:

1.

Nepravočasna in včasih nekvalitetna izdelava novih strojev, kakor tudi popravilo stare opre-

me in s tem povečevanje zastojev v proizvodnji.

2.

Kvaliteta baterij je v zadnjem času padla, kvar in lom se je zelo povečal, posledice so v številnih reklamacijah in preti nevarnost, da bi izgubili tuje in domače tržišče.

3.

Proizvodnja in prodaja elektrod v glavnem stagnira zaradi pomanjkljive organizacije dela, prepočasne in nekvalitetne izdelave strojnega parka in zaradi nezadostnega prizadevanja prodajnega oddelka za elektrode.

4.

Posamezni uslužbenci tehničnega vodstva in laboratorija kakor tudi drugi uslužbenci imajo nepravilen odnos do svoje okolice in do organov delavskega samoupravljanja. To se kaže predvsem v podcenjevanju drugih uslužbencev in delavcev ter v žaljivem odnosu do Upravnega odbora.

Vzroki za takšno stanje pa so bili različni in na seji so bili omenjeni trije:

a/ Pri mnogih uslužbencih se pri izpolnjevanju čuti premajhna discipliniranost in nezadostna odgovornost.

b/ Smisel za organizacijo ni zadostno razvit pri nekaterih uslužbencih.

c/ Nekateri uslužbenci vse preveč kažejo neko superiornost in domišljavost v odnosu do drugih uslužbencev, delavcev in organov samoupravljanja.

Še pred to sejo Upravnega odbora pa sta šef kapitalne izgradnje Munda Alfred in inženir Trebše Pavel, ki se nista strinjala s predlagano kaznijo, zagrozila z odpovedjo. Po odhodu iz podjetja je Munda na predlog direktorja več mesecev delal honorarno predvsem za šentviški obrat.

Čudne luči iz "Zmaja" ob podra-

žitvi baterij, je bil čez tri kolone velik naslov članka v Dnevniku, ki je izšel v torek 9. julija 1957. Tovarna ZMAJ je namreč s 1. julijem podražila svoje izdelke v povprečju za 30 odstotkov in s tem sprožila veliko negodovanje v javnosti. Novinar J.K. iz Dnevnika se je oglasil v tovarni, da bi zvedel za vzroke takšne podražitve. O tem je med drugim zapisal: "Tovariša direktorja ni bilo doma in preden je odšel na službeno pot, je menda nastal dogovor, naj bi s takimi in podobnimi vprašanji počakali do njegove vrnitve."

Brez dvoma je ta ugotovitev novinarja vplivala na ostrino članka in ko je pisal o prizadevanosti kupcev, je dodal: "Stabilizacija tržišča ne prenese niti enega zmaja, niti ZMAJA."

V soboto 27. julija je pod naslovom "Prodajali bodo samo boljše baterije" sicer izšlo v Dnevniku pojasnilo o podražitvah, ki so ga pripravili v Zmaju. Seveda pa se ni dalo s takšno zakasnitvijo oprati že zastarelega madeža. Če bi tedaj k sicer utemeljeni podražitvi baterij bili nekateri v tovarni bolj naklonjeni k vkljudnemu pojasnilu na vprašanje novinarja, bi po izidu članka ne prišlo do poglobljenih medsebojnih trenj, ki so očitno pospešila priprave na kaznovanje vodilnih uslužbencev.

Z namenom, da se posamezne službe okrepijo in da se poveča učinkovitost dela, so se za spremembo odločili tudi v komerciali. Zato so na Upravnem odboru 15. avgusta sklenili, da Štefana Brulca nastavijo za šefa komercialne. Tako je upravnik Brulc odšel iz obrata Šentvid, v katerem je bilo tedaj že 50 zaposlenih. Istočasno so Jožeta Anžurja določili za skladiščnika v Ljubljani in ki se je doslej dnevno vozil na Dolenjsko.

Septembra so lakirnico preselili v boljši prostor, obratovati pa

je pričela tudi polirnica. Za kinoprojektor so določili lokacijo, kjer bi praktično preizkušali kvaliteto elektrod. Načrtovali so, da se kompletna proizvodnja svetilk preseli v nov obrat, da se zgradi nova greznica, uredijo moške in ženske garderobe s sanitarijami in da se predtem pridobi gradbeno dovoljenje. Zaradi boljšega nadzora po odhodu Brulca so določili, da se Štefan Poženel dvakrat tedensko vozi v Šentvid. S 7. novembrom pa je bilo v novem obratu organiziranih 5 oddelkov:

- ogljeni izdelki
- montaža svetilk
- kartonaža
- površinska obdelava
- stranska proizvodnja

Proizvodnja ogljenih izdelkov je več ali manj potekala uspešno po načrtih, pri žganju elektrod v komornih pečeh pa so bile odpravljene številne začetne težave. Zaloga v skladišču je narasčala in zato je bilo sredi decembra odločeno, da bodo odslej izdelovali elektrode le še po naročilu.

Medtem pa so zlasti v komerciali iskali različne načine za prodajo elektrod v tujino. Z dne 3. decembra 1957 na primer so napisali "Ponudbo naših cen za BURMO Invest-Importu, Rangoon z navedbo baterij, baterijskih svetilk in bakrenih elektrod 9 vrst pozitiv in 6 vrst negativ. Ob tem je zanimalo tudi to, da so amerikanke EJ, današnje R 20 ponudili v izvedbi kovinskega plašča.

Še vedno pa so tedaj v ZMAJU že od vsega začetka osvajanja tehnologije za elektrode razmišljali, da bi zaradi sorodnih postopkov kaj zlahka dodali v proizvodni program ogljene krtačke. Odločitev je padla 3. oktobra 1957 in zaradi sodelovanja je že bil na poti v ZMAJ predstavnik firme MORGAN iz Londona.

/se nadaljuje/

Daleč proč od skrbi

Kam? V Zmajeve počitniške kapacitete seveda. Na morje in v planine.

Sonce, vonj borovcev in cipres. Slano morje in zasoljene cene. Vendar ne preveč. Glede na to, da vas samo spanje na morju letos stane od 1.200 din dalje za eno noč, je penzion v počitniškem domu Zatišje, Savudrija s 1.500 din kar poceni. Cena je enotna za vse člane skupnega gospodinjstva, od šolarčkov do upokojencev, pred in po sezoni pa z 10 % popustom odštejte 1.350 din. Za dojenčke plačate 200,- din na dan, za predšolske otroke pa 1.050 v oz. 945 din po sezoni. Penzijske storitve za tuje goste v sezoni so 2.600 oz. 2.340 din, pred in po sezoni pa 1.820 oz. 1.638 din. Na razpolago so vam sobe s hladilnikom, kopalnico, odlična hrana, za povrhu pa še prijaznost.

Za eno prikolico bo ZMAJ letos odštel kar okrog 20 starih milijonov. Za 1 dan letovanja pa boste namesto ekonomske cene 2.700 din, odšteli 1.400 din oz. 1.200 din pred in po sezoni. Izbirate lahko med kampi Mareda-Novigrad, Lanterna-Poreč in Stoja-Pula. Najmanj zanimanja je v juniju, ko lahko letujete od nekaj dni do celega meseca.

Za Uskovnico, ki je vsa v cvetju najlepša junija ni prijav. Zasedena bo v času letnih dopustov - julija in avgusta, pa septembra. Vse pre malo pa jo koristimo za vikende. Za 2 sobi z dvema in eno s tremi ležišči ter kuhinjo pa boste odšteli 1.400 din na dan.

Plačilo letovanja v 3 obrokih, vse informacije pa pri socialni delavki.

Vsem želimo lepo vreme ter prijeten ter aktiven oddih.

K. B.

Letošnji jubilaranti dela

Delavski svet delovne organizacije je na svoji seji dne 4.4.1986 obravnaval plan sklada skupne porabe za leto 1986. Plan v eni od postavk zajema tudi izplačilo jubilejnih nagrad delavcem. Glede na okrnjena sredstva sklada skupne porabe v letošnjem letu, je delavski svet odločil, da se jubilejne nagrade izplačajo delavcem, ki v letošnjem letu napolnijo skupno delovno dobo 10, 20 in 30 let ter tistim, ki so napolnili skupno delovno dobo 30 let v zadnjih nekaj letih, pa jubilejne nagrade še niso preje-

li. Jubilejne nagrade za delavce ki so že napolnili 20 ali 10 let delovne dobe v preteklih letih, pa nagrade še niso prejeli, bodo izplačane v prihodnjem letu.

Jubilejne nagrade bodo izplačane po osnovi, ki velja za tekoče leto, tj. povprečni OD v SR Sloveniji v 9 mesecih preteklega leta, kar predstavlja za 10 letno delo (60 % od osnove) 28.857 din, za 20 letno delo (90 % od osnove) 43.285 din in za 30 letno delo (120 % od osnove) 57.714 din.

10 let delovne dobe

FRIEDRICH Franc
LIVADIČ Suada
KRUHAR Metka
VUKOVIČ Krista
BAJRAMOVIČ Đulsa
ČORDIČ Zineta
MANOVA Vena
SINANOVIČ Fikreta
BAJC Marija
SENICA Boris
PAJEK Franc
GRČAR Borut
GORIŠEK Frančiška
ROZINA Marija
ZADEL Marija
PETROVIČ Koviljka

20 let delovne dobe

KOCMAN Marija
JUGOVIČ Rudi
RUPNIK Marija
PODLOGAR Vlado
NOVAK Ciril
SIREC Nataša
TRATNIK Jani
KRISTAN Jožica

30 let delovne dobe

BREZIGAR Bogdan
KALIŠEK Jožica
GERDINA Anton
DUKARIČ Marija
GROŠELJ Viktor
PAVLIHA Frančiška
TURJAČANIN Marija
KRISTAN Franc
KLEMENČIČ Karolina
KOVAČ Ivan
MARKOVIČ Katarina

Več kot 30 let
delovne dobe

KAJDIŽ Andrej
MILOVIČ Stanka
ŠTRAUS Ivo
OROŽIM Anton
FRANCELJ Rudi
GROJZDEK Peter
JAKOMIN Milan
STOJANOVIČ Aleksander
DEBELEC Đuro
JURAS Milko
MAYER Marijan
PODGORELEC Angelca
ŠTIH Milan
ERJAVEC Albin

SOTLER Angelca
REGVAR Marija
RISTEVSKI Zagorka
SREBRNJAK Ivanka
STRAH Dragica
ZORC Genovefa
ANŽLOVAR Jože
JOVANOVIČ Marija
JOVANOVIČ Milivoje
KRAŠEVEC Miroslav
DRAB Gabrijela
DUŠA Štefanija
GRDEN Franc
JANOŠ Marija
MANDELJ Edvard
MEDVED Filip
ULČAR Franc
VIDIČ Rozalija.

Vse morebitne
pripombe na
objavljeni seznam
sporočite v
splošno kadrovske
področje
do vključno
12. maja letos !

Delovni čas slabo izkoriščamo

Vsi podatki kažejo, da smo po produktivnosti ne samo na evropskem dnu, pač pa se tudi po jugoslovanskih merilih lahko razvrščamo že med tiste sredine, ki so pri nas značilne za okolja, ki jih obravnavamo s predznakom "zaostali" ali "nerazviti". Sicer je res, da je za tako stanje "krivo" krizno obdobje, v katerem smo se znašli zaradi nekaterih neposrednih vplivov sistemskih neskladij družbene prakse, toda ob vsem tem je le treba priznati, da je veliko vzrokov za tako stanje v nas samih, ki se jih premalo zavedamo in nasploh premalo storimo, da bi jih obvladovali v vseh njenih razsežnostih in pojavnih oblikah.

Tu je potrebno imeti predvsem v mislih:

- učinkovitost poslovne politike in strategijo v temeljnih organizacijah,
- prilagodljivost razmeram in pogojem gospodarjenja ter
- razvitemu občutku za poslovnost in donosnost v najširšem smislu teh pojmov.

Na dlani je potem, če smo kritični oz. samokritični do presojanja učinkovitosti izvajanja vseh poslovnih funkcij, da je za tako klavarno izkazovanje rezultatov produktivnosti kriva slaba izkoriščenost delovnega časa.

Iz izdelane analize absentizma za preteklo leto lahko ugotovimo, da je vsak delavec poprečno na delu (produktivno) samo cca 4 ure in 35 minut, sicer pa je bila poprečna odsotnost:

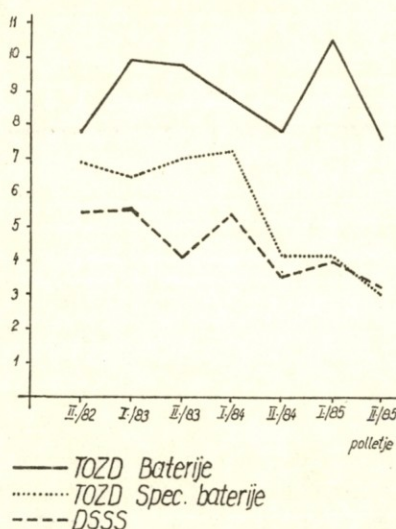
- zaradi koriščenja letnih dopustov 199 ur

- zaradi bolniške in porodniške 205 ur
- zaradi odmora 127 ur
- zaradi praznikov 72 ur
- zaradi plačanih izostankov 39 ur
- zaradi samoupravnega dela 33 ur
- zaradi izredno plačanih dopustov 6,3 ure
- zaradi drugih odsotnosti 4 ure.

Najbolj nedvomno zaskrbljujejo naši "dosežki", ki so vezani na odsotnost zaradi bolniške, posebno še, če to odsotnost primerjamo s podatkom Regionalne zdravstvene skupnosti v Ljubljani za preteklo leto, ki znaša 4,8 % pri nas pa brez porodniške 6,22 % v TOZD Baterije pa celo 8,99 %.

V lanskem letu smo zabeležili kumulativno rahel padec odsotnosti, kar kaže tudi grafikon, vendar je ta odsotnost v primer-

Gibanje odsotnosti z dela zaradi bolezni



javi z regionalnim povprečjem še vedno sila visoka.

O problematiki odsotnosti sicer razmeroma dosti govorimo, izkazujujemo tudi nekaj strokovnega in načrtnega dela, toda samo obravnava analiz absentizma, ki nam ga izdelata socialna delavka vsako polletje in strokovne usmeritve strokovne službe resnično ne morejo reševati celovitosti te problematike pri nas, zlasti pa ne v TOZD Baterije. Namreč nedvomno je res, da se je potrebno s to problematiko spopadati kot ekonomsko kategorijo in to na interdisciplinarni način, frontno kot radi rečemo, strokovna služba, vodstveni in vodilni delavci, družbenopolitične organizacije in samoupravni organi.

V TOZD Specialne baterije je brez dvoma k hvalevredno nizki odsotnosti zaradi bolniške (le 3,63 %) prispeval, mimo motiva samih delavcev, organiziran tedenski obisk zdravnika v samem TOZD. V Ljubljani pa se bo potrebno bolj zavedati, da je med nami nekaj takih, ki želijo biti bolni, ki se ne zavedajo, da zaradi njihove odsotnosti delo ni ažurno opravljeno, da morajo nekateri drugi delavci zato bolj poprijeti za delo, da je potrebno pogosto kadrovati dodatnega delavca, ki ogromno stane. Menim, da mora zato biti tudi zmanjšanje absentizma zajeto v sanacijskem programu.

A.K.

Odpotovala ?

Z oznako pošte, da je odpotovala, smo dobili vrnjeno zadnje glasilo poslano na naslov:

T U R K Marija
Lavričeva 3
61000 LJUBLJANA

Z željo, da zvemo pravi vzrok odsotnosti naše upokojenke, pričakujemo kakršnokoli obvestilo, morda tudi spremembo naslova.

Uredništvo

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA - Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne številka 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Jovanovič Milivoj, Krek Antonija, Matič Silva, Musič Ksenija, Tratnik Jani in Zrimšek Veljko. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu številka 421-1/73.



Upokojili sta se...

Zorc Genovefa

S 15. aprilom se je iz TOZD Baterije upokojila naša dolgoletna sodelavka ZORC Genovefa. V Zmaju se je zaposlila 9. junija 1958. leta in ves ta čas v baterijski proizvodnji delala pri spajanju. Začela je s spajanjem cinkovih čaš, nadaljevala s spajanjem kontaktov 9 voltnih baterij in kasneje baterij 3R 12. Čeprav smo ročno spajanje že zdavnaj ukini-
li, je za Zorčevo še vedno ostalo dovolj popravila zaradi na avtomatskem stroju izločenih baterij. Bila je vzor vestne delavke tako pri delu kot v odnosih do sodelavk. Ob odhodu v zasluženi pokoj ji izrekamo najboljše želje in, da nas ob prvi priložnosti spet obišče.



Polnih 28 let s spajalnikom v rokah pri spajanju baterij

Oven Marija

Tudi v TOZD Specialne baterije so priredili slovesno poslopitev od svoje sodelavke OVEN Marije, ki se je starostno upokojila z 31. marcem letos. V Zmaju je bila zaposlena dobrih enajst let, saj

njen prihod beležimo 16. januarja 1975 in ves ta čas je vestno opravljala delo čistilke. V imenu sodelavcev ji je direktor TOZD-a izrekel zahvalo za sodelovanje. Velja pa obenem izreči povabilo, da nas redno obiskuje na tradicionalnih srečanjih z našimi upokojenci.



Ko se izteče zadnji delovni dan, zadnji dan v 35 letih dela in od tega kar v ZMAJU 28, nastopi trenutek slovesa od svojih dolgoletnih sodelavcev, iz svoje delovne sredine. Kopica najboljših želja in zahvala za dolgoletno delo in sodelovanje je izraz priznanja tudi v poslovilni zdravici Zorc Genovefe z glavnim direktorjem delovne organizacije Vladom Počlogarjem.

Rojeni v

M A J U

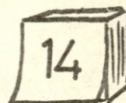
Marija TURJAČANIN
Justina SATLER
Frančiška ULČAR
Rozalija PUCELJ
Miran TOMŠIČ
Milena GRBIČ
Danica TODOROVIC
Bejsa DOBRAŠ
Simona GERMŠEK
Štefanija DUŠA
Stane PRAZNIK
Cveto PUČNIK
Senija BEKANOVIC
Dunja GROZNIK
Vanja VRTARIČ
Nadja LAVRENČIČ
Milojka JAKIČ
Rozalija NEMET
Janko KOMPAN
Marija KOCMAN
Olga POPOVIČ
Pavel PRAŠNIKAR
Pavla GRABLJEVEC
Rozalija MARKOVIC
Bogomir MIHELČIČ
Marija ROZINA
Jana GERBEC
Marija FINEC
Pavle ČEŠNOVAR
Albina URANIČ

čestitamo !

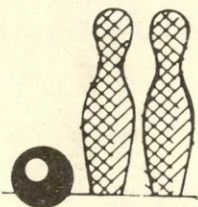
Redakcijo
glasila smo zaključili
16. maja

zadnji rok

Zadnji
rok za oddajo
člankov uredniku
za majsko glasilo



Jubilejni 10. turnir



bowling kluba „Iskra-Zmaj“



V dneh od 19. do 22. marca letos je pod pokroviteljstvom delovne organizacije Zmaj potekal v rekreacijskem centru TIVOLI 10. jubilejni turnir v bowlingu. Štiri dni so merili moči in sposobnosti tekmovalci in tekmovalke iz različnih klubov iz Slovenije in Hrvaške in dosegli višek v soboto 22. marca, ko so bila po finalnih igrah razdeljena priznanja za dosegene uspehe. Tekmovalo je 80 moških in 15 žensk. Iz skupnih rezultatov objavljamo le uspehe naših tekmovalcev in tekmovalk. Takoj pa dodajmo, da so se v finale uvrstili kar trije igralci našega kluba in to Tomaž Križaj, Jani Tratnik in Janez Bolta.

Spodaj: Tudi tekmovalke v bowlingu, med njimi štiri, ki tekmujejo posamezno v okviru Zmajevega kluba, so dosegle vidne rezultate.

Desno: Za spomin ob zaključku tekmovanja pa še skupinski posnetek finalistov 10. jubilejnega turnirja Zmajevega kluba v bowlingu.

Vrstni red v moški ekipi je naslednji:

Prvo mesto je zasedel Tomaž Križaj, šesti je bil Jani Tratnik, na 12. mestu Janez Bolta, 27. Igor Tršan, 28. Slavko Kovač, 62. Zdenko Vesel in 64. Franc Vezjak.

Med ženskami so se uvrstile naslednje:

3. mesto Milka Bertoncelj, 7. Nives Tratnik, 9. Jana Vlah in 14. Tatjana Tratnik.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se priimek TRATNIK pojavlja kar trikrat, zato omenjamo kot edinstveno zanimivost, da v Zmajevem bowling klubu aktivno in uspešno nastopa kar cela družina, za kar ji velja izreči posebno priznanje.

Ugotovljeno je, da so 10. jubilejni turnir tekmovalci in organizatorji našega kluba uspešno izpeljali do kraja z materialno in moralno podporo delovne organizacije ZMAJ. Še

Direktor delovne organizacije ZMAJ Vlado Podlogar podeljuje priznanje igralcu bowling kluba "Iskra-Zmaj" Tomažu Križaju za osvojen prvo mesto med posamezniki.

zlasti velja poudariti izredno naklonjenost in pomoč Toneta Orožima s področja reklame ter udeležbo glavnega direktorja Zmaja Vlada Podlogarja, ki je ob slovesnem zaključku turnirja podelil priznanja vsem najboljšim tekmovalcem in tekmovalkam.

Zmajev bowling klub obstoja že polnih deset let in ves ta čas je glavni vodja in organizator in obenem tekmovalec Jani Tratnik, ki mu velja izreči posebno priznanje, saj je uspel s svojimi soigralci doseči takšne uspešne rezultate v samem vrhu bowlinga v Jugoslaviji, da klub s ponosom nosi ime ISKRA - ZMAJ.

M.n.

